

Vizită de lucru la Moscova (iulie 1988)

Documentul de față ar putea fi, metaforic vorbind, o dovadă grăitoare a rupturii dintre două lumi, dintre două sisteme care pleaseră de la același trunchi și care percepeau lumea înconjurătoare în mod total diferit. Sistemul sovietic încerca să se adapteze, recurgea la reforme și transparență, în ideea pluralismului politic și a drepturilor omului, pe când cel românesc se afunda tot mai adânc în prăpastia în care îl aruncaseră tocmai reformele sovietice și obtuzitatea conducătorilor lui.

În 1988 Ceaușescu nu mai putea înțelege, sau dacă o făcea, nu mai putea acționa altfel, că nu mai era „copilul rebel” al politicii internaționale, liderul care media conflicte endemice sau care trata de pe poziții egale cu marile nume ale scenei politice. Încurajarea continuă pe care a primit-o din partea S.U.A. și a Occidentului european, din 1968 până în 1985, l-au făcut să se convingă de propria valoare, ignorând orice semnal de alarmă.

Apariția pe scena politică a lui Mihail Gorbaciov, un lider tânăr, strălucitor și, mai ales, reformator, creează o ruptură vizibilă între Moscova și București. Lipsit complet de cultură politică, Ceaușescu nu înțelegea că sistemul socialist mergea spre prăpastie, dezbaterile de idei fiind o imposibilitate în cadrul acestuia. Dogmatismul și osificarea regimului românesc erau totale în anii 1988-1989. Vizita activiștilor români la Moscova, din iulie 1988, dezvăluie o societate în plină euforie, euforia discuțiilor, a ideilor exprimate liber, chiar dacă, încă, utopice.

Tonul documentului este imparțial, abstract. Acest ton poate demonstra ori crasa incultură politică, incapacitatea de a înțelege sensul alternativei, sau, doar, un ton diplomatic, lipsit de pericol sub care se ascundea o revelație.

Am găsit documentul, redat mai jos, la Arhivele Militare Române, Fond C.C. al P.C.R., Rola AS1 1311, Cadrele 397-401, fiind datat 23 iulie 1988:

Raport referitor la schimbul de experiență efectuat de o delegație de activiști ai P.C.R. în U.R.S.S. în domeniul politicii de cadre

În perioada 13-20 iulie 1988, un colectiv de activiști ai P.C.R. a făcut în schimb de experiență în U.R.S.S., pe probleme de selecționare, pregătire și promovare a cadrelor.

Cu acest prilej, în conformitate cu tematica, s-au purtat discuții la C.C. P.C.U.S., Secția muncii organizatorice de partid, în prezența tovarășului N.A. Zolotariov, adjunct șef de secție, la Academia de Științe Social-Politice de pe lângă C.C. P.C.U.S. în prezența tovarășului B.S. Popov, prorector.

Potrivit programului, timp de trei zile, delegația a fost în regiunea Novgorod unde s-au purtat discuții la Comitetul regional, problemele fiind prezentate de primul secretar, la un comitet raional, o întreprindere de aparataj electronic, o întreprindere de porțelan, o întreprindere agricolă de stat și la un raion sătesc din regiunea Novgorod.

Revenită la Moscova, delegația a avut convorbiri la redacția ziarului *Pravda* cu un redactor șef și cu redactorul șef adjunct de la redacția *Viața de partid*, la un raion din regiunea Moscova, la o întreprindere de confecții metalice și la o întreprindere agricolă de stat.

În această perioadă, s-au vizitat unele muzee, expoziții și s-a participat la două programe cultural - folclorice.

În discuțiile purtate, la C.C. P.C.U.S., Secția muncii organizatorice de partid, tovarășul N.A. Zolotariov s-a oprit asupra următoarelor aspecte: problema principală a activității partidului este „perestroika”, aceasta însemnând practic reorganizarea tuturor sectoarelor de activitate, o reînnoire revoluționară a societății.

În reorganizare un loc important îl ocupă hotărârile adoptate de Conferința Națională, iar programul de aplicare a reorganizării îl va stabili plenara C.C. P.C.U.S., care va avea loc la sfârșitul lui iulie a.c.

Se va realiza o despărțire a activității de partid de cea de stat, desființându-se secțiile de la partid și trecerea activității acestora în atribuțiile sovietelor. În mai multe rânduri s-a făcut afirmația că sovietele nu sunt implicate în activitatea economică, a scăzut simțul de răspundere al cadrelor din conducerea acestor organisme, și-au făcut loc puternice aspecte de formalism și birocrație, izolarea lor de masele de oameni ai muncii. Pentru înlăturarea acestui sistem s-a stabilit ca primii secretari ai comitetelor regionale, raionale să îndeplinească și funcția de președinte al sovietului respectiv.

La toate nivelele unde am purtat discuții, s-a afirmat că partidul este preocupat pentru democratizarea muncii de partid, economice și sociale în sensul că poporul să participe la dezbateră și adoptarea hotărârilor care se vor lua.

Referindu-se la interesul pe care l-au manifestat delegații la Conferința Națională, au arătat că s-au înscris la discuții 360 și au luat cuvântul 60 de delegați. Problemele critice ridicate de cei care au vorbit în plen și în comisii sunt cuprinse într-un material care însumează 1.200 pagini. S-a afirmat că sunt cazuri când în presă se întâlnesc și alte păreri care nu corespund hotărârilor adoptate de Conferința Națională, însă partidul și poporul merg în direcția hotărârilor adoptate de Conferință.

În presă s-au făcut afirmații că democrația a ajuns la un asemenea nivel de dezvoltare, încât s-a cerut să se organizeze și un al doilea partid. Tot în presă s-a cerut ca partidul să nu mai amestece în treburile sovietelor și prin aceasta să se realizeze o democrație mai largă, să se dea întreaga putere în mâna sovietelor, a poporului.

La discuția purtată la redacția ziarului *Pravda* s-a afirmat că este de actualitate lozinka leninistă: „toată puterea în mâna sovietelor”.

Se intenționează ca la soviete să se organizeze un prezidiu din care să nu facă parte deputați, prezidiile urmînd a fi organe executive, care să aplice ceea ce au hotărît deputații, să fie supuse controlului deputaților și poporului.

Se așteaptă ca în curînd să se facă o restructurare a aparatului de partid în sensul reducerii lui substanțiale. Menționăm că această problemă a creat o nesiguranță în rîndul activului de partid, mulți dintre ei spunînd deschis că nu știu unde vor lucra în viitor. De asemenea, au afirmat că s-a procedat greșit promovînd în aparatul de partid, mulți specialiști cu pregătire superioară și au neglijat atragerea în aparatul de partid a cadrelor din rîndul muncitorilor.

În discuții se insistă pe o schimbare radicală a politicii de cadre care urmărește să capete un caracter profund democratic și, așa cum mai mulți interlocutori au afirmat, poporul va trebui să hotărască promovarea cadrelor.

Menționăm însă că nu au putut să prezinte cum se va realiza practic această dorință. În prezent nu dispun de o Hotărîre de partid sau lege care să reglementeze politica de cadre în toate sectoarele de activitate. Fac numai afirmații că politica de cadre a fost birocratică, necontrolată de popor, însă nu pot prezenta concret cum va fi în viitor; se așteaptă plenara C.C. P.C.U.S. din iulie a.c. care va da orientări și în acest domeniu.

S-au făcut și afirmații că nomenclatura de partid este o noțiune depășită, constituirea rezervei de cadre este o activitate birocratică, însă nu au putut să prezinte cum se va proceda în mod practic în viitor. Se afirmă peste tot că poporul va hotărî în problemele de cadre. În această direcție unii activiști cu care s-au purtat discuții, au avansat și ideea că în cazul promovării unor persoane în funcțiile de prim-secretar de regiune, raion, director sau alte funcții, se va merge pe mai multe propuneri în plenaryle de partid, în adunările oamenilor muncii și numai acolo se va hotărî cine este cel mai bun. În legătură cu aceste afirmații am întrebat cum va conduce totuși partidul activitatea de selecționare, pregătire și promovare a cadrelor.

Trebuie menționat că, după cum am constatat, în prezent promovarea cadrelor să se facă de către organizațiile de partid fără nici o discuție prealabilă sau cu prezentarea de mai mulți candidați.

S-a afirmat și ideea că, în viitor, vor să conducă activitatea economică numai prin legi, urmărind ca în felul acesta să se înlătore subiectivismul și amestecul organelor de partid; Sovietul Suprem să devină un organ legislativ, ceea ce nu este în prezent.

Se susține că, la viitoarele adunări de dări de seamă și alegerile organelor de partid, se va merge pe mai mulți candidați dînd posibilitatea comuniștilor să aleagă pe cei mai buni.

La Academia de Științe Sociale, prorectorul a insistat în mod deosebit pe sarcinile pe care le are Academia în pregătirea cadrelor, pentru unele țări socialiste (R.D.G., R.P. Polonă, R.P. Bulgară, R.S. Cehoslovacă, și altele).

Referindu-se la țara noastră, au afirmat că au o bună colaborare cu Academia de Studii Social-Politice pe probleme de: informații, simpozioane, dezbateri teoretice. Și la Academie s-a afirmat că se află în perioada restructurării, însă nu au putut să prezinte ce măsuri concrete se vor lua.

Menționăm, că în majoritatea discuțiilor purtate, la diferite nivele, s-a făcut afirmația că „perestroica” va duce la înlăturarea practicilor demagogice din munca de partid, de stat și economică, a superficialității, formalismului, iar cadrele la toate nivelele vor fi supuse controlului oamenilor muncii și vor răspunde în fața acestora de activitatea pe care o desfășoară. Trebuie să se meargă pe linia de a spune poporului adevărul.

Părerea delegației noastre este că se manifestă neclaritate în rîndul activiștilor pe probleme de selecționare, pregătire și promovare a cadrelor.

Teoretic susțin hotărârile Conferinței Naționale, însă nu sunt în măsură să explice cum vor fi materializate în practică intențiile de democratizare a acestei activități.

De altfel, trebuie arătat că, în general, în problemele de aplicare a reorganizare sunt multe confuzii, fiecare explică cum a înțeles el, fără a exista un punct de vedere comun, se vehiculează însă cu lozinci generale: „vom reorganiza întreaga activitate”, „poporul va hotărî”, „vom lichida amestecul partidului în activitatea sovietelor” etc.

Menționăm că, peste tot, în încheierea discuțiilor, cu permisiunea celor prezenți, am explicat cum este organizată activitatea de cadre la noi, bazele democratice ale acestei activități, sistemul de control și conducere a politicii de cadre, compoziția muncitorească a organelor și aparatului de partid, sistemul de pregătire și perfecționare a cadrelor din toate sectoarele de activitate, disciplina, ordinea, exigența, competența care sunt cerute de conducerea P.C.R. ca o condiție hotărîtoare pentru înfăptuirea programelor din industrie, agricultură, construcții, din toate sectoarele vieții sociale și politice.

După părerea noastră, problemele pe care le-am prezentat au creat interes, cerîndu-se, în mai multe cazuri, să detaliem unele din aspectele muncii partidului nostru în politica de cadre.

În final, delegația a fost primită de tovarășul N.A. Zolotariov, căruia i s-au adresat mulțumiri pentru programul pe care delegația l-a avut, făcîndu-se aprecieri privind efortul pe care îl fac organele și organizațiile de partid pentru înfăptuirea hotărîrilor Conferinței Naționale a P.C.U.S.

În timpul discuțiilor, am prezentat experiența P.C.R. în probleme de cadre, insistîndu-se pe documentele de partid și de stat care reglementează politica de cadre a P.C.R., pe contribuția hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al P.C.R., adusă la perfecționarea continuă a politicii de cadre, la democratizarea acestei activități la toate nivelurile.

Savu Ioan,
Prim secretar al Comitetului județean de partid Alba
23.07.1988

Clara COSMINEANU